

حل تمرین درس ۱۲ (کتاب نحو مقدماتی)

پرسش و تمرین

۱. علامت اصلی نصب در اسم و فعل چیست؟
 - فتحه
۲. آیا کسره علامت نصب است؟ مثال بزنید.
 - بله، در جمع مونث سالم، مانند المسلماتِ
۳. علامت نصب در جمع مذکر سالم و مثنی چیست؟ مثال بزنید.
 - جمع مذکر سالم: واو، مسلمون
 - مثنی: یاء، مسلمین
۴. علایم نصب اسم با فعل چه فرقی دارد؟
 - علایم نصب در اسم: فتحه، الف، یاء و کسره
 - علایم نصب در فعل: فتحه، حذف نون
۵. اسم های مرفوع ذیل را منصوب کنید:
 - قُلُوبٌ: قُلُوبًا (جمع مذکر)
 - صَابِرُونَ: صَابِرِينَ
 - مُعَلِّمَانِ: مُعَلِّمِينَ
 - أَخُوهُ: أَخَاهُ
 - حَافِظَاتٌ: حَافِظَاتٍ
 - الْجَنَّةُ: الْجَنَّةَ
 - الْكَافِي: الْكَافِي، ظاهری
 - الْكَبَائِرُ: الْكَبَائِرَ
 - فُوهُ: فُوهُ
 - الْمُسْلِمُونَ: الْمُسْلِمِينَ
 - الْمُسْلِمَانِ: الْمُسْلِمِينَ
 - الْمُسْلِمَاتُ: الْمُسْلِمَاتِ
 - أَبَاهُمْ: أَبَاهُمْ
۶. اسم در چند موضع مرفوع و در چند موضع منصوب می شود؟ نام ببرید.
 - پاسخ در صفحه ۹۲ و صفحه ۵۰ کتاب موجود می باشد
۷. جاهای خالی را در جمله های ذیل با کلمات مناسب پر کنید:

- مفعولٌ به اسم منصوبی است که فعلِ فاعِل بر آن واقع می شود.
 - در جمله فعلیه به طور معمول ابتدا فعلِ سپس فاعِل و پس از آن مفعول می آید.
۸. علت تقدم مفعولٌ به در جمله های ذیل چیست ؟

(۱) قرآن کریم: رَزَقَكُمُ اللَّهُ .

- مفعول: ضمیر متصل
- فاعل: اسم ظاهر

(۲) قرآن کریم: إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ .

- فعل را در مفعولٌ به منحصر می کنیم.

(۳) مَا تَأْكُلُ؟

- مفعولٌ به از اسماء صدارت طلب است.

(۴) مَنْ تَنْصُرُ أَنْصُرُ.

- مفعول از اسماء صدارت طلب است.

۹. افعال قلوب چه افعالی هستند و سبب نام گذاری آنها چیست ؟

- پاسخ در کتاب موجود می باشد

۱۰. افعال عطا چه افعالی هستند و چه فرقی با افعال قلوب دارند ؟

- پاسخ در کتاب موجود می باشد.

۱۱. ترجمه افعال ذیل را بنویسید :

• رَأَى: یقین کرد

• ظَنَّ: گمان کرد

• عَلِمَ: یقین کرد

• زَعَمَ: گمان کرد

• أَعْطَى: داد

• رَزَقَ: روزی داد

• وَجَدَ: یقین کرد

• وَهَبَ: بخشید

• أَسْكَنَ: جای داد

۱۲. در جمله های ذیل فاعل، مفعول به (اول و دوم) و علامت و نوع اعراب هر کدام را مشخص کنید :

(۱) قرآن کریم: ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا.

- اللَّهُ: فاعل
- مَثَلًا: مفعول

(۲) قرآن کریم: يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيهِ الصَّدَقَاتِ.

- اللَّهُ: فاعل
- الرِّبَا: مفعول منصوب تقدیری
- يُزِيهِ: فعل معلوم، فاعل «هو» مستتر
- الصَّدَقَاتِ: مفعول و منصوب به کسره

(۳) قرآن کریم: أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ، الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ.

- نَشْرَحْ: فاعل «نحن» مستتر
- صَدْرَكَ: مفعول
- وَوَضَعْنَا: ضمير نا فاعل
- وِزْرَكَ: مفعول
- أَنْقَضَ: فاعل «هو» مستتر
- ظَهْرَكَ: مفعول
- رَفَعْنَا: ضمير نا فاعل
- ذِكْرَكَ: مفعول، ذکر، مفعول

(۴) قرآن کریم: وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ.

- آتَيْنَا: ضمير نا فاعل
- مُوسَى: مفعول (۱) و منصوب تقدیری
- الْكِتَابَ: مفعول (۲)

(۵) قرآن کریم: إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا.

- فَاتَّخِذُوهُ: ضمير واو فاعل

- فَاتَّخِذُوهُ: ضمير هاء مفعول منصوب محلاً
- عَدُّوْا: مفعول دوم

٦) رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم: مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ.

- سَأَلَ: فاعل و «هو» مستتر
- اللَّهُ: مفعول (١)
- الشَّهَادَةَ: مفعول دوم
- بَلَغَهُ: ضمير هاء مفعول
- اللَّهُ: فاعل
- مَنَازِلَ: مفعول (٢)
- مَاتَ: فاعل «هو» مستتر

٧) حَلَبَتِ الْفَتَاةُ الْبُقْرَةَ وَ طَبَخَتِ الْمَرْأَةُ الطَّعَامَ.

- الْفَتَاةُ: فاعل
- الْبُقْرَةَ: مفعول
- الْمَرْأَةُ: فاعل
- الطَّعَامَ: مفعول

١٢. در جمله های ذیل پس از تعیین فاعل و مفعول به، دلیل تقدم مفعول به بر فاعل و یا فعل و فاعل را ذکر کنید.

١) قرآن کریم: أَلْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ.

- أَلْهَيْكُمُ: ضمیر کم مفعول. ضمیر متصل
- التَّكَاثُرُ: فاعل. اسم ظاهر

٢) قرآن کریم: فَايِّيَ فَاعْبُدُونِ.

- فَايِّيَ: مفعول. فعل در مفعول منحصر می شود.
- فَاعْبُدُونِ: فاعل.

٣) قرآن کریم: بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ.

- إِيَّاهُ: مفعول. فعل در مفعول منحصر می شود.
- تَدْعُونَ: فاعل.

(۴) قرآن کریم: وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذُلُونَ.

- وَاتَّبَعَكَ: ضمیر کاف مفعول. ضمیر متصل
- الْأَرْذُلُونَ: فاعل. اسم ظاهر

(۵) رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم: مَنْ قَبَّلَ وَلَدَهُ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً وَ مَنْ فَرَّحَهُ فَرَّحَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

- مَنْ: اسم شرط
- قَبَّلَ: فاعل، «هو» مستتر. مبنی است
- وَلَدَهُ: مفعول
- وَلَدَهُ: ضمیر هاء مضاف الیه
- اللَّهُ: فاعل
- حَسَنَةً: مفعول
- فَرَّحَهُ: فاعل، «هو» مستتر
- فَرَّحَهُ: مفعول
- فَرَّحَهُ: مفعول
- اللَّهُ: فاعل

۱۳. ترکیب کنید:

(۱) قرآن کریم: إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ.

- إِيَّاكَ: مفعول و محلاً منصوب
- نَسْتَعِينُ: فعل و فاعل. «نحن» مستتر

(۲) قرآن کریم: كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ.

- ثَمُودُ: فاعل
- الْمُرْسَلِينَ: مفعول و منصوب با ی

(۳) قرآن کریم: وَ آتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا.

- آتَيْنَا: فاعل و محلاً مرفوع
- دَاوُدَ: مفعول (١)
- زَبُورًا: مفعول (٢)

حوزة مجازيہ ہندس طلبہ